

DENDE VALVERDE A BEGONTE

*(Cuartetas en asonante
para o Belén de Begonte)*

Quen pode facer camiño
nesta noite branca e fera!
Coma mantos de armiño
as falopas baixan quedas
e a auga-neve amodiño
salfire o corpo e as veas,
causando gran remuíño
a nordesía atravesa
e na cara o polvoriño
entra nos ollos e cega.

Quen pode facer camiño
nesta noite branca e fera!

XOSÉ

—Son Xosé, un pobre vello,
veño de longa xornada
e colleunos no traxecto
esta grande nevarada.
Traio doncela, vilego.
Traio doncela preñada
que á luz do evanxeo
é Virxe moi sinalada.
Dádenos cobixo, prego,
nesta noite asañada,

así volo pague o ceo,
franquea a porta pechada,
desferrolla o tarabelo
e saca a tranca tabasa
para darnos sen receo
leito, cobixo e brasa.

Quen pode facer paseo
nesta noite de xeadá!

VILEGO DE VALVERDE

—Larga de aí, moinante,
baluro de malas trazas,
colle o saco e denantes
pecha da boca a alburgada.
Non queremos condoitantes
que veñan roubar a anada.
En Valverde, na cidade,
somos ricos de eiradas,
alfaias, diñeiro e herdades.
Váianse, pois, noramala,
que non queremos galdrachas,
larpeiro, babiión, renarte.
Nesta noite avergoñada,
quen pode ser camiñante!

Seguen petando aos poxigos,
seguen as portas pechadas.
Non hai quen lles dea auxilio
en todas as casaradas.
Buscan tan só un abrigo;
ninguén quere dar pousada.

Quen pode buscar acubillo
nesta noite atormentada!

Aínda ben non se marcharon
e guichan pola outeirada
ensumirse de contado
a Valverde na lamada.
O desamparo en pago,
a calumnia envorcada
coa soberbia e o arroallo,
a caridade aldraxada.

Quen pode ser andador
nesta noite apesurada!

Axiña enceta a Virxe
con estas novas palabras:

VIRXE

—“Por que Xosé te affixes
por esta xente mundana?”

—“Non ves que no ventre vive
aquel que nos remediara?”

Cara a Begonte os seus pasos
aínda que a Virxe tremara,
de frío abánanse os brazos,
de frío os pés se callaban.

Xuntos na noite e cansados
a un alpendre arribaban
aínda que pouco abrigados
e moito frío pasaran
se non fora que hogano
alento prestaba a vaca
e un mulo ribeirao
que na corte se achaba.

Feito un leito de palla,
por máis de buscar abrigo
a media noite rondaba
e no instante perdido
en que as doce xa colmaban
naceu o bo raparigo
cando os galos xa cantaban

e un merlo saltariqueiro
que nun loureiro moraba
repenicou un asubío
moi ledó na ramallada

Nese momento preciso
os begontinos cismaban
levarlle algúns paxeliños
cando os pastores chegaban,
de ovos cargadiños,
de manteiga pura e branca,
de avelás, nozes e viño,
de mel, leite e pitanza.
Todo Begonte xunguido,
enteiro para a Deus loar,
mais o Meniño bendito
un Belén fai abrollar.
Polos aires amodiño
unha gaita sae tocar
sumíndose en panxoliñas
nesta noite no portal
con quartetas redondiñas
desta noite, a principal.